

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Vállalkozói szellem és a lisszaboni menetrend

(2008/C 44/20)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. február 16-án úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: *Vállalkozói szellem és a lisszaboni menetrend.*

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2007. október 2-án elfogadta véleményét. (Előadó: Madi SHARMA, társelőadó: Jan OLSSON.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. október 24–25-én tartott, 439. plenáris ülésén (a 2007. október 25-i ülésnapon) 109 szavazattal 3 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A tágabb értelemben vett vállalkozói szellemet, mely ösztönözheti és bátoríthatja az innovatív és kreatív hozzáállást, a növekedés, a jobb munkahelyek létrehozása, a társadalmi kohézió elérése és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem kulcsfontosságú eszközeként kellene kiemelni a lisszaboni menetrendben.

Globalizált világunkban alapvetően fontos a vállalkozói szellem ösztönzése és fejlesztése makro-, közép- és mikroszinten, mégpedig egy olyan holisztikus megközelítés révén, amely tiszteltben tartja az egyes szintek speciális jellegzetességeit.

1.2 Az oktatásnak és a képzésnek a képességek szerint és minden életkorban stimulálnia kell mindannyiunk kreativitását és a bennünk rejlő lehetőségeket. Az EGSZB támogatja a bevált gyakorlatok átültetését, és példaértékű modellként emeli ki a norvég kormányának a vállalkozói szellemet az oktatás és a képzés révén ösztönző stratégiáját⁽¹⁾ és a *Junior Achievement Young Enterprise* (JA-YE) programot, melyek ösztönzőleg hathatnak a többi ország számára.

1.3 Mozdósítani kellene az állami és magánszféra szereplőit a tágabb értelemben vett vállalkozói szellem közösségekben, szervezetekben és egyéneknél történő kialakítására.

1.4 Az Európai Bizottságnak keretrendszerrel kellene kialakítania az eredmények értékeléséhez és a bevált gyakorlatok terjesztéséhez, valamint a vállalkozói szellem jelentőségének az európai polgárok számára történő hangsúlyozásához a lisszaboni menetrenddel kapcsolatban. Fontos a bevált gyakorlatok cseréje, és az előrelépést az éves értékelő konferenciákon lehetne figyelemmel kísérni.

1.5 A szociális partnereknek fontolóra kellene venniük a vállalkozói szellem mint olyan tényező ösztönzésének előnyeit,

(1) „Vedd számba a lehetőségeket és valósítsd meg azokat!” Vállalkozói szellemet ösztönző stratégia az oktatásban 2004–2008., stratégiai terv, Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, Oktatási és Kutatási Minisztérium, Helyi Önkormányzatokért Felelős és Regionális Fejlesztési Minisztérium.

amely több, jobb minőségű munkahely teremtéséhez vezethet. Intenzívebb erőfeszítésekre lenne szükség a részükről, valamint erősíteniük kellene a szociális párbeszédet annak érdekében, hogy közös alapot találjanak a holisztikus fellépéshez.

1.6 Ösztönözni kell a szociális gazdaságot és a nem kormányzati szervezetek szerepét a vállalkozói szellem kialakításában a társadalmi célú és szociális újítások érdekében. Az ilyen vállalkozások sajátos szerepe európai szinten, az új, 2008–2010-re szóló foglalkoztatási iránymutatásokban ismerekendő el.

1.7 Az EGSZB támogatja a „Foglalkoztatás, szociális ügyek és esélyegyenlőség” Főigazgatóság „befogadó vállalkozási stratégia” beindítására irányuló kezdeményezését, és abban aktívan részt kíván venni.

1.8 Egy vállalkozói szellemiségű Európa építéséhez alapvetően fontos, hogy a média példákat is közöljön olyan tevékenységekről, amelyek pozitív imázst sugároznak nemcsak a kreativitást és az innovatív módon történő intézkedéseket ösztönző iskolák és/vagy képzési stratégiák kapcsán, de hasonlóképpen az olyan vállalkozások és vállalkozók kapcsán is, akik hasonló szeltemben dolgoznak.

1.9 A vállalkozói szellemiséget be kell illeszteni a lehető legtöbb uniós politikába és programba, ha azt akarjuk, hogy hatást gyakoroljanak a lisszaboni célokra.

1.10 Az EGSZB támogatni szeretné Figel biztost és Verheugen biztost az Oktatásiügyi és Kulturális Főigazgatóságnak, valamint a Vállalkozáspolitikai és Ipari Főigazgatóságnak a vállalkozói készségekkel és hozzáállással kapcsolatos előnyök és jelentőség előmozdítására irányuló közös vállalkozásban, mely a lisszaboni menetrend keretében 2009-et „a kreativitás, az innováció és a vállalkozói szellem évévé” teszi.

2. Bevezetés

2.1 Ez a saját kezdeményezésű vélemény kiemeli a tágabb értelemben vett vállalkozói szellem – mint a társadalmi és gazdasági fejlődés egyik kulcsfontosságú tényezője – előmozdításának szükségességét, és megvizsgálja, hogy a humán tőke és kreativitás miként járulhat hozzá a lisszaboni célkitűzések eléréséhez.

2.2 Az Európai Bizottság a következőképpen határozta meg a vállalkozói kompetenciát:

„A vállalkozói kompetencia az egyén azon képességére utal, hogy elképzeléseit meg tudja valósítani. Ide tartozik a kreativitás, az innováció és a kockázatvállalás, valamint annak képessége, hogy az egyén célkitűzései érdekében terveket készít és visz véghez. Ez mindannyiunk számára támogatást nyújt a mindennapok során otthon és a társadalomban, az alkalmazottakat segíti a munkájuk során, és képessé teszi őket arra, hogy megragadják a lehetőségeket, valamint képezi az olyan speciálisabb készségek és tudás alapját, amelyre a vállalkozóknak a társadalmi vagy kereskedelmi tevékenységükhöz szükségük van.”⁽²⁾

2.3 A lisszaboni menetrend szerint az EU célja az, hogy a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává váljék, amely és legfőképp képes a fenntartható gazdasági növekedésre, és több, jobb minőségű munkahely, nagyobb társadalmi kohézió megteremtésére.

2.4 A lisszaboni célok elérésére tett hatalmas erőfeszítések ellenére még nagyon sok a tennivaló. A vállalkozói szellem ösztönzése és megvalósítása társadalmi, közösségi, szervezeti és egyéni szinten egyik legfontosabb tényezője az európai növekedés és versenyképesség, illetve ezek társadalmi és környezeti fenntarthatósága előbbre vitelének.

2.5 2005 februárjában az Európai Bizottság⁽³⁾ új alapokra helyezte a lisszaboni stratégiát, amelynek keretében az Európai Unió erőfeszítései két fő feladatra összpontosulnak: határozottabb és tartósabb növekedés megvalósítása és több, jobb minőségű munkahely teremtése. A stratégia egyebek mellett a vállalkozói kultúra fejlesztésének és a kis- és középvállalkozásokat támogató környezet megteremtésének fontosságát emeli ki a megfelelő oktatási szintű vállalkozásoktatás és -képzés segítségével. A kommunikációs szektor és a média, valamint általában a kreatív ágazat is fontos szerepet kell hogy játsszon a vállalkozói szellem előmozdításában és az emberek, különösen a nők és a fiatalok arra való ösztönzésében, hogy vállalkozói hivatást válasszanak⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Javaslat európai parlamenti és tanácsi ajánlásra az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról COM(2005) 548 – Melléklet 7. pont.

⁽³⁾ Közlemény a tavaszi Európai Tanács számára: „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete”, COM(2005) 24.

⁽⁴⁾ Az Európai Tanács 2006. március 23–24-i brüsszeli ülésének elnökségi következtetései, 31. pont.

A vállalkozói szellem fontos, az élethosszig tartó tanulás révén fejleszthető alapkészségeket és attitűdöket feltételez a lisszaboni stratégia mindhárom elemének támogatása érdekében:

- 1) Európa és a régiók fejlesztése annak érdekében, hogy vonzóbb befektetési és munkaerőpiaccá váljanak.
- 2) Kiemelt szerep a tudásnak és az innovációnak.
- 3) Több és jobb minőségű foglalkoztatási lehetőség létrehozása.

2.6 Ez a vélemény számos fontos, a vállalkozói szellem különböző aspektusait tárgyaló EGSZB-velemény nyomán született. Külön említést érdemel „A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén”⁽⁵⁾ című vélemény, illetve a legújabb vélemények a vállalkozásokban rejlő lehetőségekről a lisszaboni stratégia támogatása vonatkozásában, különös tekintettel a kkv-kra⁽⁶⁾, valamint a foglalkoztathatóság és a vállalkozás témájában.

2.7 Ezen túlmenően az EGSZB több véleményt is kidolgozott a lisszaboni stratégiáról, melyekben kiemelt helyen említette az innováció és a kreativitás – a vállalkozói szellem meghatározó kritériumai – jelentőségét mint a lisszaboni célkitűzések teljesítéséhez elengedhetetlen készségeket. A legutóbbi vélemények is ugyanerre helyezik a hangsúlyt⁽⁷⁾.

2.8 Ez a vélemény a korábbi véleményekre támaszkodik, és az innovatív, kreatív és vállalkozói szellem által a társadalomnak nyújtott többletértékre összpontosít, illetve arra, hogy a különböző szereplők miképpen tudják azt előmozdítani. Elengedhetetlen, hogy a mindannyiunkban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében ezeket a készségeket és szellemiséget már kisgyermek-kortól ösztönözzük, majd ez folytatódjék az általános iskolában megkezdődő egész életen át tartó tanulás révén, mindvégig tiszteletben tartva azonban a legfiatalabb tanulók általános személyiségfejlődését.

2.9 A vélemény az EGSZB jelenlegi elnökének programjában is központi helyet foglal el: ez „Az emberarcú vállalkozás”, ahol a vállalkozás éppúgy a társadalmi, mint a gazdasági és az innovációs fejlődést is szolgálja, semmint egyszerűen nyereségre törekedne. Ezzel kapcsolatban az EGSZB elnöke azt tervezi, hogy az EGSZB 2008-ban konferenciát szervez „Az emberarcú vállalkozás” címmel.

⁽⁵⁾ Lásd az EGSZB 2006. július 19-i véleményét „A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén” tárgyában, előadó Ingrid JERNECK (HL C 309., 2006.12.16.).

⁽⁶⁾ Lásd az EGSZB véleményét „A vállalkozásokban rejlő lehetőségek, különös tekintettel a kkv-kra (lisszaboni stratégia)” címmel, (saját kezdeményezésű vélemény), INT/324, előadó Christine FAES és a „Foglalkoztathatóság és vállalkozói szellem. A civil társadalom és a helyi szervek a nemek közötti egyenlőség perspektívájában” címmel, (feltártó vélemény), SOC/273, előadó Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS.

⁽⁷⁾ Lásd az EGSZB következő véleményeit:

- „A vállalkozásokban rejlő lehetőségek, különös tekintettel a kkv-kra (lisszaboni stratégia)” – (saját kezdeményezésű vélemény), INT/324, előadó Christine FAES.
- „Beruházások a tudásba és az innovációba (lisszaboni stratégia)” – (saját kezdeményezésű vélemény), INT/325, előadó Gerd WOLF.
- „Foglalkoztatás a kiemelt népességcsoportokban (lisszaboni stratégia)” – (saját kezdeményezésű vélemény), SOC/251, előadó Wolfgang GREIF.
- „Európa energiapolitikájának meghatározása (lisszaboni stratégia)” – (saját kezdeményezésű vélemény), TEN/263, előadó Ulla SIRKEINEN.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB tudomásul veszi a vállalkozói kompetencia Európai Bizottság általi meghatározását, és kiemeli egyfelől annak tágabb értelmű megközelítését, másfelől az állami és magán szereplők mozgósításának szükségességét annak konkretizálására, amennyiben a lisszaboni célkitűzéseket el kívánjuk érni.

3.2 A vállalkozásra annál szélesebb perspektívából kell tekinteni, semmint azon egyének hagyományos felfogása alapján, akik gazdasági célok és profit érdekében üzleti vállalkozást hoznak létre és fejlesztenek tovább.

3.3 A leleményesség, kreativitás és újítás egy csoporton, vállalatban vagy társaságon belül nem egyszerűen az azt alkotó egyének vállalkozói szellemének összegét jelenti. Következésképpen meg kell különböztetni a vállalkozói kompetencia fejlettségi szintjeit.

3.4 Teljes mértékben el kell ismerni, hogy a vállalkozás mögött társadalmi és egyéb húzóerők léteznek. A vállalkozói szellem társadalmi jelenség, amely „az emberi élet valamennyi színterén szerepet kap”. Így ez egy mindent felölelő kulturális fogalom, mely emberek által – egyéni, társadalmi és gazdasági célokból – végrehajtott tevékenységek és társadalmi folyamatok együtteseként definiálható. Amennyiben így tekintünk a vállalkozásra, az növeli a humán- és a társadalmi tőkét, ami elsődleges fontosságú az újító társadalom és a gazdasági versenyképesség, illetve az eltérő csoportok nagyobb fokú integrálása szempontjából.

3.5 Az oktatásnak támogatnia kell ezt a látásmódot a vállalkozói szellem és egy inkább vállalkozói kultúra ösztönzése révén.

3.6 A szociális partnereknek további erőfeszítéseket kellene tenniük annak érdekében, hogy közös alapot találjanak a holisztikus fellépéshez a kreativitás, az innováció és a vállalkozói szellem előmozdítása érdekében, mely több és jobb minőségű munkahely teremtéséhez fog vezetni. Közreműködésük természetes eleme kell legyen a szociális párbeszédre való tájékoztatás, illetve a párbeszéd erősítése.

3.7 Az Európai Bizottság kiemelte a vállalkozói kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudást, készségeket és hozzáállást ⁽⁸⁾.

1) „A szükséges tudás felőleli az elérhető lehetőségeket a személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységek esetében, ideértve a »szélesebb palettát« érintő olyan kérdéseket, amelyek az emberek életének és munkájának hátterét biztosítják, mint például a gazdaság működésének átfogóbb megértése és azok

a lehetőségek és kihívások, amelyek a munkaadóval vagy szervezettel szemben merülnek fel. Az egyének továbbá tudatában kell lennie a vállalkozások etikai helyzetének, és annak, ahogyan a jó érdekében fel lehet őket használni, például a tisztességes kereskedelem vagy a szociális vállalkozás révén.”

2) „A készségek a proaktív projektmenedzsmenthez (ideértve az olyan készségeket, mint például a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés és delegálás, elemzés, kommunikálás, tapasztalatok kikérdezése, értékelése és feljegyzés) és annak képességéhez kapcsolódnak, hogy egyénileg és csapatban is képes legyen valaki dolgozni. Elengedhetetlen az egyén erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja.”

3) „A vállalkozói hozzáállást a kezdeményező-készség, a proaktív hozzáállás, a függetlenség és az innováció jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában egyaránt. Magában foglalja továbbá a célkitűzések elérését szolgáló motivációt és elhatározottságot, legyenek ezek személyes vagy másokkal közös célok vagy törekvések, és/vagy a munkával kapcsolatosak.”

3.8 Ezt az EGSZB kiegészítené a vállalkozások társadalmi felelőssége és a – nem mindig nyereségérdekelt – vállalkozói tevékenységek jelentőségének ismeretével és megértésével, a közösségi kapacitásépítés, a veszélyeztetett csoportok munkaerőpiaci integrálása és egyéb társadalmi célok elérésével. E csoportok számára azonban elengedhetlenül fontos a megfelelő feltételek és készségek megteremtése ahhoz, hogy kialakítsák vállalkozói szellemüket.

3.9 Innovatív és kreatív gondolkodásmód szükséges a több, minőségileg jobb munkahely megteremtéséhez, a társadalmi kohézió előmozdításához és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemhez annak érdekében, hogy megfeleljünk a globalizáció, az elöregedő népesség, a környezetvédelem és a tudás ösztönzése kihívásainak. Ezért ez a tematika messzemenően kapcsolódik a lisszaboni menetrendhez.

3.10 Tanulmányok szerint statisztikailag szignifikáns kapcsolat áll fenn a vállalkozás és a gazdasági növekedés között, és ez alacsonyabb munkanélküliséget felmutató dinamikus munkaerőpiacként jelenik meg ⁽⁹⁾. Különösen fontos a vállalkozás a munkaerőpiacon kívüli kisebbségi csoportok számára is.

3.11 A pozitív korreláció megvalósításához azonban fontos a vállalkozás ösztönzése és fenntartható jóléti és munkahelyteremtő folyamatá váló strukturálása.

⁽⁸⁾ Lásd.:

- *Global Entrepreneurship Monitor*, (GEM) 2004;
- A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén, COM(2006) 33;
- „*The Challenge to Inspire: Enterprise Education for Young People*”, A szegénység enyhítésével kapcsolatos vállalkozások szakértői csoportjának negyedik ülése: Ifjúsági vállalkozás. Athayde, R. 2004, Genf: Egyesült Nemzetek.

⁽⁸⁾ Javaslat európai parlamenti és tanácsi ajánlásra az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról, COM(2005) 548.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A vállalkozói szellem az oktatásban

4.1.1 Az EGSZB megerősíti támogatását a vállalkozások ösztönzésének főbb pontjaival kapcsolatban, ahogyan az 2006. folyamán meghatározásra került ⁽¹⁰⁾:

- 1) Korai kezdés a vállalkozói képzés és oktatás alapjainak lerakásával.
- 2) Kiegészítő vállalkozástani programok a nemzeti tanterven belül az általános iskolától a felsőoktatásig.
- 3) Pozitív és hatékony együttműködés az iskolák/egyetemek, a vállalkozások és a kormányzati szervek között.
- 4) A pedagógusok bevonása saját személyi fejlődésüket is elősegíti.
- 5) A vállalkozástan tantervének kidolgozásába be kellene vonni a munkáltatókat és a munkavállalókat is.
- 6) A civil társadalom jelentős bevonása a tanulási folyamatba.
- 7) Az iskolákban figyelembe kell venni a női vállalkozók jelentőségét a nők és férfiak közötti pozitív egyensúly elősegítése érdekében.
- 8) A vállalkozást a fogyatékkal élők és egyéb hátrányos helyzetű csoportok körében is elő kell mozdítani.

Az oktatási intézmények – köztük a felsőoktatás és a továbbképzés – közötti nagyobb mértékű tudásátadás az információcseré és az egyetemistákat célzó programok ésszerűsítése érdekében.

4.1.2 Az oktatási intézményeké az elsődleges felelősség a vállalkozói készségek oktatásával kapcsolatban.

⁽¹⁰⁾ Lásd.:

- A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén, COM(2006) 33;
- Az EGSZB 2006. július 19-i véleménye „A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén” tárgyában, előadó Ingrid Jerneck (HL C 309., 2006.12.16.);
- „A vállalkozói ismeretek oktatása Európában: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén” tárgyban rendezett konferencia következtetései – az Európai Bizottság norvég kormánnyal közösen szervezett kezdeményezése, Oslo, 2006. október 26–27.

4.1.3 A vállalkozásképzés az oktatásban a következőképpen foglalható össze:

- Általános iskolák – a tanulók segítése abban, hogy bízzanak magukban a felelősség vállalása és elfogadása révén, kreativitásuk tapasztalati úton és tévedések révén történő felfedezése, helyi közösségük erőforrásainak megismerése.
- Középiskola alsó osztályai – a tanulók olyan alapvető készségeket fejlesztenek ki, mint a döntéshozatal, csapatmunkában való részvétel képessége, problémamegoldás és hálózatépítés.
- Középiskola felső osztályai – gyakorlati tanulás, gyakorlat és elmélet alkalmazása, az erőforrások, a finanszírozás, a környezet, az etika, a szakmai kapcsolatok fokozott figyelembevétele ifjúsági vállalkozások létrehozása révén.
- Felsőoktatás – termékfejlesztés, üzleti lehetőségek felismerése, fogyasztói és piaci kapcsolatok, kreativitás és innováció, melyek mind részét képezik az üzleti tervezésnek és egy vállalkozás létrehozásának és vezetésének.

4.1.4 Az EGSZB ezen túlmenően rá kívánja irányítani a figyelmet néhány tanulmány következtetéseire, melyek szerint a vállalkozói készségek oktatása:

- hozzájárul a vállalkozói kultúra fejlesztéséhez,
- a fiatalok vállalkozói készségeinek, kompetenciáinak és hozzáállásának fejlesztésére irányuló stratégia ⁽¹¹⁾,
- fejlesztheti a fiatalok kreativitását, a csapatmunkában való részvétel képességét, a felelősségérzetet és a magabiztosságot ⁽¹²⁾,

⁽¹¹⁾ Lásd.:

- „Entrepreneurskap som strategi for regional utvikling”, Spilling, O., Roppen, J., Sanness, A., Simonsen, B., Steinsli, J. og Støylen, A. 2002, BI Discussion Paper 7/2002. Lillehammer: BI
- „Helping to create an entrepreneurial culture – A guide on good practices in promoting entrepreneurial attitudes and skills through education”, Európai Bizottság 2004.
http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/entrepreneurial_culture_en.pdf.

⁽¹²⁾ Lásd.:

- „Helping to create an entrepreneurial culture – A guide on good practices in promoting entrepreneurial attitudes and skills through education”, Európai Bizottság 2004.
http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/entrepreneurial_culture_en.pdf.
- „Entrepreneurskapsopplering i skolen. Hovedkonklusjoner fra 3 års følgeforskning av Ungt Entreprenørskaps program: Program for nyskaping og entreprenørskap i opplering og utdanning i Norge (2001–2005)”, Johansen, V. and Eide, T. 2006.,
<http://www.ostforsk.no/notater/pdf/132006.pdf>
- „Erfaringer fra deltakelse i studentbedrift. Hvordan opplevde de tiden som etablerer av Studentbedrift og hva skjedde etterpå?”, Johansen, V. and Eide, T. 2006,
<http://www.ostforsk.no/notater/pdf/162006.pdf>.

– hatására több diák vált vállalkozóvá ⁽¹³⁾.

4.1.5 Az EGSZB sajnálja, hogy a „Cselekvő ifjúság” program ⁽¹⁴⁾ egyáltalán nem említi a vállalkozást. A vállalkozói szellem és a vállalkozások létrehozása kulcsfontosságú szerepet játszik majd a holnap ifjúsága számára karrierlehetőségeik kialakítása és javítása terén. Igen fontos tehát, hogy a vállalkozói szellem jelentősége a lehető legtöbb uniós politikába és programba beépüljön.

4.2 A vállalkozói szellem jelentősége a társadalom számára

4.2.1 A vállalkozás széleskörű megközelítése lehetővé teszi valamennyi ember, köztük a leghátrányosabb helyzetűek alkotóerejének kihasználását. Ezért mindannyiunkban el kell ismerni és támogatni kell a kreativitást és a bennünk rejlő lehetőségeket. A vállalkozói szellem olyan erőnek tekinthető, amely – az egyén képességeinek kamatoztatásán keresztül – közös célt és társadalmi változást idéz elő. Európának teljes mértékben ki kell használnia a munkavállalók és a polgárok alkotóerejét egy olyan kultúra előmozdítása érdekében, amely egyszerre szociálissá és versenyképesé is teszi majd Európát. A vállalkozói szellem növelni fogja a polgárok részvételét a társadalomban.

4.2.2 A programok sikeréhez elengedhetetlen, hogy minden érdekelt felet bevonjanak a vállalkozásoktatás folyamatába. A norvég stratégia jól példázza a civil társadalmi szereplők sikeres együttműködését a vállalkozásoktatás céljainak elérésében. A mellékelt példában ⁽¹⁵⁾ a norvég kormány vállalkozási és oktatási minisztériumai révén nagyon szoros együttműködésben dolgozott a JA-YE-val ⁽¹⁶⁾, illetve a helyi és nemzeti szintű szociális partnerekkel, felhasználva a munkaadók, a szakszervezetek, a közigazgatás és a szülők elkötelezettségét és felkészültségét.

4.2.3 Támogatandó a vállalkozói szellem állami szektorbeli meghonosítása a felhasználóbarátabb és hatékonyabb szolgáltatások nyújtása érdekében. Ez azonban nem érhető el csupán piaci filozófiák és mechanizmusok bevezetésével. Ezt ki kell, hogy egyensúlyozza az az állami szektorbeli célkitűzés, hogy a polgárok általános érdekeit kövessék, és lehetővé tegyék a munkavállalók számára azt, hogy javítsák munkájuk minőségét azáltal, hogy új szervezeti formákban szabadjára engedik vállalkozói szellemüket.

⁽¹³⁾ Lásd:

- „Hva hendte siden? Ungdomsbedrifter i den videregående skolen”, Lukt-vasslimo, M. 2003. NTF-notat 1/2003. Steinkjer: Trøndelag Forskning og utvikling AS.
- „Ungdomsbedrifter og entreprenørskap – 2005”, Haugum, M. 2005. NTF-notat 4/2005. Steinkjer: Trøndelag Forskning og utvikling AS.
- „Entrepreneurship in Education: The Practice in OECD Countries”, Stevenson, L. 2005, a „Vállalkozói szellem ösztönzése – a felsőoktatás szerepe” című konferencia dokumentuma, Olaszország, 2005.
- „Erfaringer fra deltakelse i studentbedrift. Hvordan opplevde de tiden som etablerer av Studentbedrift og hva skjedde etterpå?”, Johansen, V. and Eide, T. 2006, <http://www.ostforsk.no/notater/pdf/162006.pdf>.

⁽¹⁴⁾ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_327/l_32720061124en00300044.pdf.

⁽¹⁵⁾ Lásd az I. mellékletet (A norvég Junior Achievement Young Enterprise (JA-YE) dokumentuma).

⁽¹⁶⁾ A norvég Junior Achievement Young Enterprise (JA-YE) dokumentuma, <http://www.ja.org/near/nations/norway.shtml>, <http://www.ue.no>.

4.2.4 A Foglalkoztatási Főigazgatóság „befogadó vállalkozási” stratégiája ⁽¹⁷⁾ széleskörű megközelítést tesz lehetővé, és a 2007–2013-as új strukturális alapok keretében figyelemmel fogja kísérni az Equal program befogadó vállalkozással és szociális vállalkozással kapcsolatos fővonalát. Az EGSZB támogatja ezt a kezdeményezést, és aktívan részt kíván venni benne. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a kezdeményezést a Foglalkoztatási Főigazgatóság részéről állandó struktúra felállításával, illetve megfelelő pénzügyi forrásokkal kell támogatni.

4.2.5 Az EGSZB meg kívánja ismételni korábbi véleményében ⁽¹⁸⁾ tett javaslatát azzal kapcsolatban, hogy 2009 legyen a „Vállalkozás Európai Éve”. Mivel az Oktatási Főigazgatóság 2009-et „az innováció és a kreativitás évének” kívánja deklarálni, az EGSZB javasolni szeretné, és arra bátorítja az Európai Bizottságot, hogy az Oktatási Főigazgatóság és a Vállalkozáspolitikai Főigazgatóság közös vállalkozásában népszerűsítse a vállalkozói készségeknek és hozzáállásnak a lisszaboni menetrend szempontjából vett előnyeit és jelentőségét is, és 2009 „a kreativitás, az innováció és a vállalkozói szellem éve” legyen.

4.3 A vállalkozói szellem fontossága az üzleti életben

4.3.1 Az Európai Bizottság szerint ⁽¹⁹⁾ az új vállalkozások ösztönzése központi tényező abban, hogy Európa-szerte új foglalkoztatási lehetőségek jöjjenek létre, illetve jobb legyen a versenyképesség és nagyobb ütemű a növekedés.

4.3.2 A vállalkozói készségek, például a kreativitás, a csapatmunkára való képesség és a magabiztosság fontos jellemzők egy olyan munkaerőpiacon, ahol gyakran változtatnak munkahelyet, a vállalkozások gyakorta mennek át szervezeti változásokon és a technológia gyorsan fejlődik. A munkáltatók mindig rugalmas, innovatív, határozott és jól alkalmazkodó dolgozókat keresnek ⁽²⁰⁾.

4.3.3 Azok a nők, akik vállalkozás tulajdonosai vagy önálló vállalkozás indításán gondolkodnak, sajátos – gazdasági, gyakorlati, társadalmi és kulturális – korlátokba ütköznek a hosszú idők óta létező, megalapozatlan megkülönböztetés miatt. Az oktatásban való egyenlő részvétel és a vállalkozói tevékenységet ösztönző közösségi programok segítségével ezek az akadályok csökkenthetők. Így nem csupán több női tulajdonú vállalkozás lesz, hanem nő a nemek közötti egyenlőség is a munkahelyen.

⁽¹⁷⁾ Nikolaus van der Pas főigazgató felszólalása az EU német elnöksége által szervezett „EQUAL” Politikai fórumon a vállalkozásokról, Hannover, 2007. június 5.

⁽¹⁸⁾ Lásd az EGSZB 2006. július 19-i véleményét „A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén” tárgyában, előadó Ingrid Jerneck (HL C 309., 2006.12.16.).

⁽¹⁹⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén, COM(2006) 33.

⁽²⁰⁾ „The Challenge to Inspire: Enterprise Education for Young People”, A szegénység enyhítésével kapcsolatos vállalkozások szakértői csoportjának negyedik ülése: Ifjúsági vállalkozás. Athayde, R. 2004, Genf: Egyesült Nemzetek.

4.3.4 A vállalkozókat sokféle cél vezérelheti: pénzügyi haszon, függetlenség vagy szakmai meglegedettség. De bármi legyen is a motiváció, alapvető fontosságú, hogy a jelen és a jövő vállalkozói felismerjék a vállalkozás tulajdonlásával járó társadalmi felelősségeket⁽²¹⁾.

4.3.5 A minden gazdaság szempontjából kritikus fontosságú új bevándorlók munkaerőként és a gazdasági tevékenység vállalkozói bázisaként jelennek meg. A bevándorlók – természetükből adódóan – vállalkozói szellemmel rendelkeznek, de nagy valószínűséggel az informális szektorban dolgoznak. A kihívás az, hogy gazdasági integrációval és vállalkozói tevékenységük elismerése révén be kell vonni ezeket az embereket a munkahelyi életbe. Ennek eredményeként a különböző közösségek jobb elfogadásra találnak és hatékonyabban integrálódnak.

4.4 A vállalkozói szellem a munkavállalói képviselő összefüggésében

4.4.1 A modern munkabeosztási módok ösztönzőleg hatnak a gazdaságban való részvételre, és lehetővé teszik a váltást a munkavállalói és a vállalkozói státusz között. A vállalkozóvá válást ezért hosszú vagy rövid távú megoldásnak kell tekinteni, többeket ösztönözve arra, hogy a saját cég vezetését pozitív lehetőségként értékelje. A bürokratikus eljárásokat az ilyen rugalmasság biztosítása érdekében minimálisra kell csökkenteni, a hatóságoknak azonban el kell érniük, hogy a foglalkozási formák közötti váltás megkönnyítése ne vezessen visszaélésekhez. Fontos, hogy a foglalkoztatottakat és a munkanélkülieket ne készítsék félrevezető módon önfoglalkoztatásra, illetve a kevésbé lelkiismeretes munkáltatók ne feledkezzenek meg a munkavállalókkal kapcsolatos felelősségükről.

4.4.2 A cégen belüli vállalkozói szellem elősegítése fontos az innovatív munkaszervezési módszerek, a jó üzletvezetés, valamint a vállalat és a munkavállalók szükségleteinek egyaránt megfelelő rugalmas munkaidő-szervezés ösztönzésének szempontjából⁽²²⁾.

4.4.3 Ezért az önállóság és a felelősségvállalás kultúrája fejlesztendő a vállalatoknál. Az alkalmazottak nagyobb részvétele a munkaminőség meghatározásában és emelésében előfeltétele az önállóság ilyen kultúrájának. Ebben az összefüggésben megjegyzendő, hogy a legtöbb üzleti vállalkozó eredetileg alkalmazott volt.

⁽²¹⁾ Lásd az EGSZB 2004. szeptember 15-i véleményét a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére: Akcióterv: a vállalkozói szellem politikájának európai menetrendje”, Előadó: Ben BUTTERS (HL C 74., 2005.3.23.).

⁽²²⁾ Lásd az EGSZB újonnan kiadott véleményét a következő tárgyban: „Az európai munka fenntartható termelékenységének megteremtése” (saját kezdeményezésű vélemény), előadó: Leila KURKI (SOC/266).

4.4.4 Mivel Európában a demográfiai változások a népesség öregedése felé mutatnak, egy olyan környezetet kell létrehozni Európa tehetséges idősebb generációi számára, amely biztosítja a képességek, a vezetési készségek és a vállalat tulajdonlás átadásának lehetőségét⁽²³⁾.

4.5 Vállalkozói szellem és kapacitásépítés a szociális gazdaság, NGO-k és szociális vállalkozások segítségével

4.5.1 A szociális gazdaság konkrét szerepét és jellemzőit más EGSZB-velemények is kiemelték⁽²⁴⁾. A szociális gazdaságbeli vállalkozások alapvetően fontosak a vállalkozási pluralizmus és a gazdasági sokféleség szempontjából.

4.5.2 A vállalkozás által a nonprofit szektorban betöltött szerepre egy közelmúltbeli kutatás világított rá. Ebből egyértelműen kiderül, hogy ez az ágazat a vállalkozói szellemen alapul. A vállalkozási folyamat különféle csoportdinamikákhoz és társadalmi mozgásokhoz kötődik⁽²⁵⁾.

4.5.3 Elhivatott szociális/társadalmi vállalkozók annak érdekében tevékenykednek, hogy – a széles körű változásokhoz új ötleteket nyújtó, szervezett tevékenységeken keresztül – újító megoldásokat találjanak olyan, jelentős kérdésekkel összefüggő problémákra, mint például a környezeti kihívások, a szegénység, az emberi jogok megsértése, a társadalmi kirekesztés, az oktatás vagy a kultúra hiányosságai. A demokrácia és a szolidaritás olyan értékek, amelyek alátámasztják e kezdeményezéseket.

4.5.4 A társadalmilag felelős vállalkozás támogatja a fenntartható fejlődést, a demokráciát és a polgári részvételt, a munkavállalók bevonását a vállalat életébe, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet és a helyi közösségek újjáélesztését. Ezenkívül előmozdítja a nők, a fiatalok, a bevándorlók és az etnikai kisebbségek vállalkozói kultúráját is.

4.5.5 A szociális vállalkozásoknak különleges szerepük van a munkaerőpiac perifériáján lévő csoportok társadalmi és szakmai integrációjában. Gyakran testre szabott utakat kínálnak a munkaerőpiac elérésére a leghátrányosabb helyzetűek számára, amely feladatra – megközelítésük alapján – más szereplőknél alkalmasabbak. Az egyénnel való – személyes felelősségen keresztül – hatalom- és felelősségmegosztásra való összpontosításuknak köszönhetően jó eredményeket tudnak felmutatni a társadalmi integráció terén.

⁽²³⁾ Lásd az EGSZB 2004. szeptember 15-i véleményét a következő tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére: Akcióterv: a vállalkozói szellem politikájának európai menetrendje”, Előadó: Ben BUTTERS (HL C 74., 2005.3.23.).

⁽²⁴⁾ Lásd az EGSZB következő véleményeit:
– 2004. október 27.: „A KKV-k és szociális gazdasági vállalkozások alkalmazkodási képességéről a gazdasági növekedés által megkívánt változásokhoz” (feltáró vélemény), előadó: Lucia FUSCO.
– 2004. április 1.: „A csatlakozó országok gazdasági sokrétűsége. A KKV-k és a szociális gazdaság vállalatainak szerepe”, előadó: Lucia Fusco, társelőadó: Jacques GLORIEUX.

⁽²⁵⁾ Gawell, 2004: „Entrepreneurial Process in Civil Society” [Vállalkozói folyamat a civil társadalomban].

4.5.6 A szociális vállalkozás fogalma továbbterjed Európában. Az ilyen vállalkozások sajátos szerepe európai szinten, az új, 2008–2010-re szóló foglalkoztatási iránymutatásokban ismerekd el.

4.6 A média szerepe:

4.6.1 A média fontos szerepet játszik a kis- és mikrovállalkozásokról, a szakosodott kereskedelmi és szolgáltatói tevékenységekről, illetve a hagyományos és kézműves szakmákról kialakított kép és a társadalomban betöltött szerepük alakításában. Ezenkívül ki kellene emelnie a bevált gyakorlatokat, valamint a vállalkozói szellemnek a növekedésre és a munkahelyekre gyakorolt hatását.

4.6.2 A vállalkozások és a vállalkozói lét változatos természetének jobb kiemelésére és a – különösen a gyengén képviselt csoportok, mint a nők, etnikumok, fogyatékkal élők és bevándorlók köréből vett – pozitív példaképek erőteljesebb használatára van szükség a médiumok nagyobb tárházának alkalmazásával.

A médiának olyan példaképeket és tevékenységeket kell közvetítenie, amelyek pozitív képet nyújtanak a kreativitást és az innováció előfeltételeit ösztönző iskolákról és oktatási stratégiákról.

4.6.3 A közelmúltban néhány tagállamban televíziós műsorok hívták fel a figyelmet a vállalkozói készségre és az új

elképzelések értékére. Két példa az Egyesült Királyságból (BBC): a „Dragons' Den” című műsorban vállalkozók és feltalálók mutatják be ötleteiket befektetők egy csoportjának, a „The Apprentice” (A tanítvány) címűben pedig az üzleti élet egy vezető személyisége keresi „tanítványát”. Mindkét műsor felkeltette a diákok érdeklődését a saját vállalkozás indítása iránt azzal, hogy bemutatta, hogyan lesz egy ötletből vállalkozás.

4.6.4 A vállalkozás előnyeire és a társadalomra gyakorolt hatására az alább felsoroltakhoz hasonlatos események népszerűsítésével és kihangsúlyozásával lehetne felhívni a figyelmet:

- Európai csúc s a vállalkozás oktatási programokban való megjelenéséről, a JA-YE Europe szervezésében, 2006. szeptember 5–7.
- „A vállalkozói ismeretek oktatása Európában: A vállalkozói készségek előmozdítása az oktatás és a tanulás révén” tárgyban rendezett konferencia – az Európai Bizottság norvég kormánnyal közösen szervezett kezdeményezése, Oslo, 2006. október 26–27.
- Európai Vállalkozási Díj (az Európai Bizottság által bevezetett új, évenként megrendezésre kerülő verseny, amely elismeri és jutalmazza a vállalkozói szellemet támogató kezdeményezéseket).

Kelt Brüsszelben, 2007. október 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS